

Q

M I R A D O R

|

L'Església abans, durant i després del 9N

El 9N2014 provoca una dinàmica política, cultural i cívica vertiginosa i de llarga durada. Els cristians no hi son aliens. Quina és la missió de l'Església en la societat en aquest any 2015 respecte a les legítimes aspiracions de, almenys, amplis sectors de Catalunya i la seva relació amb Espanya?

Cinc criteris són, en síntesi, els establerts sobre aquest assumpte segons els diversos textos eclesials, pontificis i episcopals. 1) Tota opció política és legítima sempre que es propugni de manera democràtica i pacífica. 2) L'opció sobiranista catalana és tan legítima com l'opció sobiranista espanyola. 3) La jerarquia de l'Església catòlica reconeix el caràcter nacional de Catalunya. 4) La doctrina social de l'Església catòlica defensa els drets i les llibertats de les persones i dels pobles. 5) Correspon als laics prendre posició pràctica per una o per l'altra de les diverses opcions legítimes.

A finals del 2014 es produïren tres fets relacionats amb aquest plantejament de l'abans, el durant i el després del 9N.

Poblet, de la neutralitat a l'Estat sobirà

Una de les reaccions que hi ha hagut és la del monestir de Poblet. La seva postura s'expressa en un comunicat oficial emès pocs dies abans del 9N.

El comunicat és aquest: «El monestir de Poblet, com a comunitat de monjos que és, s'ha mantingut fermament neutral davant del procés sobiranista, per tal com creu que la seva missió és fonamentalment religiosa i amb vocació d'acollir tothom qui s'apropi al monestir independentment de la seva creença o, més senzillament, manera de pensar. Decantar-nos cap a un costat o altre no ha estat mai l'estil de la institució que representem i el fet d'actuar d'una altra manera, que ens és aliena, ens faria perdre la nostra llibertat. Per això, la nostra comunitat no ha cedit a cap organització o entitat de caire polític

els seus espais per fer cap mena d'acte reivindicatiu en un sentit o un altre i és per la mateixa raó que sempre hem aturat amb eficàcia i contundència la pressió que s'ha exercit des de diverses bandes per intentar involucrar la nostra institució. Pensem que el diàleg és l'única sortida en qualsevol disputa i respectem les formes que s'adeqüin als principis democràtics de cada nació o cos polític. En virtut d'aquests principis bàsics demanem que es respecti la nostra llibertat».

Un interrogant es planteja. La voluntat de Poblet de ser neutral i de no perdre la seva llibertat, és o no és compatible amb mantenir públicament una postura que assumeixi els cinc criteris citats anteriorment? Els monjos, també des del silenci i la soledat del claustre, tenen la responsabilitat de transmetre amb la paraula i la pràctica la *doctrina social de l'Església catòlica*. De fet uns quants monjos, amb el seu hàbit cistercenc, anaren a votar el 9N al seu col·legi electoral de Vimbodí i feren cua com qualsevol ciutadà. Al cap a la fi, el monestir té una forta càrrega històrica i simbòlica. És panteó dels reis de la Corona d'Aragó. També acull l'arxiu de Josep Tarradellas, 125 president de la Generalitat de Catalunya, que va tenir Berenguer de Cruïlles com a primer president (1359-1362).

Un monjo de Poblet savi i bo com fra Lluís Solà reconeix que va votar «sí, sí», i confirma aquesta interpretació amb unes consideracions realitzades després del 9N sobre la neutralitat i el partidisme de l'Església. Argumenta: «Tenim a les mans un país per construir, una nació per dedicar, una ciutat per urbanitzar. Aquesta és la bella tasca política que l'Església no pot defugir, ja que l'Evangeli s'ha d'encarnar en una ètica, en un projecte comú entre homes i dones. Enfront d'aquesta tasca l'Església no pot ser mai neutral. És obvi, i no caldria dir-ho, que l'Església ha d'acollir tothom i que no pot ser partidista: aquesta certament seria la política equivocada, la dels partits».

Fra Lluís Solà, a la revista quinzenal «El pregó», dibuixa amb els mateixos matisos una semblança de l'abat Maur Esteva amb motiu de la seva mort recent. «L'abat Maur —explica— no es va desentendre del seu país. Una de les seves opcions més agosarades, que li valgué no

poques incomprendions dins i fora del monestir, fou l'acolliment de l'arxiu Tarradellas (...) Maur Esteva no es va alinear mai amb aquell catalanisme vinculat a l'Església, aquell catalanisme confessional, per dir-ho d'alguna manera, que es creia detenir les essències més pures de la pàtria (...). La seva homilia "el kerigma de Solius" (1 novembre 2012) és com el manifest, amb la llibertat que dóna la vellesa i la resignació dels càrrecs de responsabilitat, del seu compromís amb la història del propi país». Lluís Solà cita aquestes paraules de Maur Esteva: «Crec que defensar la pròpia llengua, la pròpia cultura i consegüentment la pròpia nació i autoafirmar-les, amb tots els mitjans i amb voluntat de ser un estat sobirà, és una causa justa».

Papa Francesc: «Europa és una família de pobles»

Un segon fet. Defensar la pròpia nació amb voluntat de ser un estat sobirà és la síntesi que l'abat Maur Esteva ha deixat del seu compromís amb la història del propi país, en paraules de fra Lluís Solà. Aquesta relació entre nació i estat és una clau per interpretar i comprendre el discurs del papa Francesc al Parlament europeu pronunciat el 25 de novembre del 2014, dues setmanes després del 9N.

Francesc, com a cristià i des de la perspectiva vaticana, defensa la realitat dels pobles en la Unió Europea dels 28 Estats actuals i en constant procés d'ampliació. Apel·la a «vetllar per la fragilitat de les persones i dels pobles». Afirmar que «Europa és una família de pobles» i exposa als eurodiputats «d'exigència de fer-se càrrec de mantenir viva la democràcia, la democràcia dels pobles d'Europa».

El sobiranisme català, especialment els catòlics catalans sobiranistes, pot legítimament reforçar la seva postura a partir d'aquesta exposició papal. Per què? Perquè el dilema dels pobles com Catalunya és aquest: necessitat de disposar d'un Estat propi; o ser fràgils en la globalització del segle XXI. El sobiranisme és avui el plantejament catalanista que supera el nacionalisme.

Un primer pas d'un bisbe espanyol

El tercer dels fets significatius abans mencionats és protagonitzat per un bisbe espanyol, Carlos Osoro, nou arquebisbe de Madrid i vicepresident de la Conferència Episcopal Espanyola.

En una entrevista al diari «Ara», el periodista Joan Serra li va preguntar, poc després del 9N, si l'Església espanyola entén el clam del dret a decidir. Osoro va contestar: «L'Església espanyola és respectuosa. La prova és que no s'ha dit absolutament res. El que ha de fer l'Església és predicar el Senyor; i la gent és la que ha de decidir el que s'ha de fer. Una altra cosa són els gustos personals. Hi ha uns bisbes a Catalunya que saben el que han de fer i dir en aquest moment, com ho han fet en altres ocasions. Per això és important el respecte i la voluntat de ser amb aquests bisbes que coneixen de veritat el poble, i que estan portant la situació amb una serenitat especial».

La postura del nou arquebisbe de Madrid i actual vicepresident de l'episcopat espanyol és un primer pas de respecte vers l'episcopat i el poble de Catalunya en les decisions que pugui prendre sobre el seu present i sobre el seu futur.

Hi ha un segon pas més, però, que es podria fer. Passar del respecte a la col·laboració efectiva. Ja és hora de començar a fer-se realitat, quasi 30 anys després, la petició que els bisbes de Catalunya fan als catòlics espanyols en el document *Arrels cristianes de Catalunya* (27 de desembre 1985). Els bisbes es refereixen a les aspiracions del poble català i expressen un desig: «Voldríem que fossin, principalment els nostres germans catòlics dels altres pobles d'Espanya els primers a comprendre i acollir aquestes aspiracions. També, en contrapartida, haurien de ser els catòlics catalans els primers a obrir-nos als seus problemes».

Un bisbe arrelat i bergoglià

En aquest context polític, nacional i eclesial, destaca un fet que ha marcat la pastoral de l'Església catalana en les tres últimes dècades.

Arrels cristianes de Catalunya (1985), carta pastoral de l'episcopat català, compleix en aquest 2015 el 30è aniversari de la seva publicació. «Qüestions de Vida Cristiana» hi va dedicar un monogràfic, el número 238, amb motiu dels seus 25 anys. Aquest document és referent indispensable sobre el plantejament cristià dels diversos aspectes de la qüestió nacional.

El redactor principal de l'esborrany d'*Arrels* va ser el que llavors era mossèn Joan Carrera (1930-2008) i que sis anys després (1991) fou nomenat bisbe auxiliar de Barcelona fins a la seva mort.

Amb el nou any coincideixen tres esdeveniments implicats entre si. La presentació de *Joan Carrera. Un bisbe del poble*, llibre biogràfic escrit per Joaquim Ferrer i Francesc Teruel. Una taula rodona sobre «Església i Catalunya: 30 anys de la carta pastoral *Arrels cristianes de Catalunya*». L'exposició organitzada pel Memorial bisbe Joan Carrera sobre «Un Ara mateix... per sempre».

L'autor del pròleg del llibre és el cardenal arquebisbe Lluís Martínez Sistach. Escriu: «Llegint aquestes pàgines, se'm fa proper el sacerdot rector de la parròquia de Sant Antoni de Llefià i de Sant Isidre de l'Hospitalet. El bisbe Joan Carrera Planas era molt humà, molt fraternal, un home de Jesús de Natzaret. En una paraula, un cristià i un pastor profundament evangèlic. Ell mateix es definia sobretot com a home d'acció; d'una acció pastoral i social. Tanmateix, el secret de tota la seva activitat estava motivat i alimentat per la seva fe cristiana, pel seu amor a l'Església i pel seu servei sacerdotal i episcopal de bon pastor, a imitació de Jesús Bon Pastor».

Les paraules de Martínez Sistach sobre Carrera dibuixen alhora com hauria de ser un bisbe de la Barcelona i la Catalunya, tan complexes i amb tants matisos, del present i del futur. Joan Carrera va ser un bisbe arrelat i bergoglià abans que Jorge Bergoglio fos escollit Papa amb el nom de Francesc. Carrera i Bergoglio són semblants en el contingut de les paraules i en la forma d'expressar-se. L'imponent *Ara mateix*, llibre de 1.600 pàgines que recull 25 anys dels escrits de Carrera, té tot l'aire de les homilies diàries de Francesc a la Casa de Santa Marta, dels discursos dels seus viatges i de la seva exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*. Carrera i Bergoglio tenen una estructura mental

sòlida i flexible, es mostren guiats per l'Esperit de Jesús i hi confien, són homes misericordiosos, tenen gran sentit pastoral i viuen a la perifèria. Bergoglio i Carrera viuen en la perifèria on els cristians conviuen i dialoguen amb la gent de la política, la cultura contemporània, la pobresa i la marginalitat de totes classes.